

Oficjaliści czyli prywatni urzędnicy dworscy. Wyraz urzędnik, mający dzisiaj znaczenie członka służby państwowej, oznaczał w dawnej Polsce oficjalistę prywatnego. W archiwum byłej Komisji Skarbu znaleźliśmy instrukcję polską z pierwszych lat XVI wieku „yako urzędnik robothi ma wicziegacz“. W wieku XVII i XVIII widzimy w dobrach szlacheckich 4 główne szczeble w hierarchii urzędników prywatnych, a mianowicie: k o m i s a r z był kontrolerem i kasjerem całego klucza dóbr, złożonego z kilku lub kilkunastu wiosek i folwarków. E k o n o m oznaczał rządcę na jednym folwarku, a jeżeli folwark był duży, to miał do pomocy p o d s t a r o ś c i e g o , który miał znaczenie dzisiejszego ekonoma. Najniższym oficjalistą był w ł o d a r z , zwany dzisiaj gumiennym, karbowym a na Litwie namiestnikiem. Krasicki w „Podstolim“ tak charakteryzuje tę hierarchję: „Pan Komisarz gdy przyjedzie do pana, czeka w przedpokoju kwadrans. Ekonom przed jego drzwiami czekać będzie godzinę. Ekonom Podstaroścemu odda połajaniem. Podstarości Gumiennemu groźbą, Gumienny chłopu kijem“. Kitowicz w pamiętnikach swoich pisze obszernie i drobiazgowo o organizacyi dworów pańskich za czasów Augusta III Sasa.